

Lecturi suplimentare – clasa a VI-a

Povestea unui om leneș

de Ion Creangă

Cică era odată într-un sat un om grozav de leneș; de leneș ce era, nici îmbucătura din gură nu și-o mesteca. Și satul, văzând că acest om nu se dă la muncă nici în ruptul capului, hotărâ să-l spânzure, pentru a nu mai da pildă de lenevire și altora. Și așa, se aleg vreo doi oameni din sat și se duc la casa leneșului, îl umflă pe sus, îl pun într-un car cu boi, ca pe un butuc nesimțitor, și hai cu dânsul la locul de spânzurătoare!

Așa era pe vremea aceea.

Pe drum se întâlnesc ei cu o trăsură în care era o cucoană. Cucoana, văzând în carul cel cu boi un om care sămăna a fi bolnav, întrebă cu milă pe cei doi țărani, zicând:

— Oameni buni! Se vede că omul cel din car e bolnav, sărmanul, și-l duceți la vro doftoroaie undeva, să se caute.

— Ba nu, cucoană, răspunse unul dintre țărani; să ierte cinstită față dumnevoastră, dar aista e un leneș care nu credem să fi mai având păreche în lume, și-l ducem la spânzurătoare, ca să curățim satul de-un trândav.

— Alei! oameni buni, zise cucoana, înfiorându-se; păcat, sărmanul, să moară ca un câne, fărădelege! Mai bine duceți-l la moșie la mine; iacătă curtea pe costișa ceea. Eu am acolo un hambar plin cu posmagi, ia așa, pentru împrejurări grele, Doamne ferește! A mânca la posmagi și-a trăi și el pe lângă casa mea, că doar știu că nu m-a mai perde Dumnezeu pentr-o bucațică de pâne. Dă, suntem datori a ne ajuta unii pe alții.

— I-auzi, măi leneșule, ce spune cucoana; că te-a pune la coteț, într-un hambar cu posmagi, zise unul dintre săteni. Iaca peste ce noroc ai dat, bată-te întunerecul să te bată, uriciunea oamenilor! Sai degrabă din car și mulțamește cucoanei, că te-a scăpat de la moarte și-ai dat peste belșug, luându-te sub aripa dumisale. Noi gândeam să-ți dăm sopon și frânghie. Iar cucoana, cu bunătatea dumisale, îți dă adăpost și posmagi; să tot trăiești, să nu mai mori! Să-și puie cineva obrazul pentru unul ca tine și să te hrănească ca pe un trântor, mare minune-i și asta. Dar tot de noroc să se plângă cineva... Bine-a mai zis cine-a zis că: "Boii ară și caii mănâncă". Hai dă răspuns cucoanei, ori așa, ori așa, că n-are vreme de stat la vorbă cu noi.

— Dar muiieți-s posmagii? zise atunci leneșul, cu jumătate de gură, fără să se cârnească din loc.

— Ce-a zis? întrebă cucoana pe săteni.

— Ce să zică, milostivă cucoană, răspunde unul. Ia, întreabă, că muiieți-s posmagii?

— Vai de mine și de mine, zise cucoana cu mirare, încă asta n-am auzit! Da' el nu poate să și-i moaie?

— Auzi, măi leneșule: te prinzi să moi posmagii singur, ori ba?

— Ba, răspunse leneșul. Trageți mai bine tot înainte! Ce mai atâta grijă pentru astă pustie de gură!

Atunci unul dintre săteni zise cucoanei:

— Bunătatea dumneavoastră, milostivă cucoană, dar degeaba mai voiți a strica orzul pe găște. Vedeți bine că nu-l ducem noi la spânzurătoare numai așa, de flori de cuc, să-i luăm năravul. Cum chitiți? Un sat întreg n-ar fi pus oare mână de la mână ca să poată face dintr-însul ceva? Dar ai pe cine ajuta? Doar lenea-i împărăteasă mare, ce-ți bați capul!

Cucoana atunci, cu toată bunăvoința ce ave, se lehamesește și de binefacere și de tot, zicând:

— Oameni buni, faceți dar cum vă va lumina Dumnezeu!

Iar sătenii duc pe leneș la locul convenit și-i fac felul.

Și iaca așa au scăpat și leneșul acela de săteni, și sătenii aceia de dânsul. Mai poftescă de-acum și alți leneși în satul acela, dacă le dă mâna și-i ține cureaua.

Ș-am încălecat pe-o șa și v-am spus povestea așa.

IONEL

de Ion Luca Caragiale

M-am dus la sf. Ion sa fac o vizita doamnei Maria Popescu, o veche prietina, ca s-o felicit pentru onomastica unicului sau fiu, Ionel Popescu, un copilas foarte dragut de vreo opt anisori. N-am voit sa merg cu mana goala si i-am dus baietelului o minge foarte mare de cauciuc si foarte elastica. Atentiunea mea a facut mare placere amicei mele si mai ales copilului, pe care l-am gasit imbracat ca maior de rosiori in uniforma de mare tinuta. Dupa formalitatile de rigoare, am inceput sa convorbim despre vreme, despre sortii agriculturii - d. Popescu tatal este mare agricultor - despre criza s.cl (și celelalte). Am observat doamnei Popescu ca in anul acesta nu se prea vede la plimbare, la teatru, la petreceri... Doamna mi-a raspuns ca de la o vreme i se uraste chiar unei femei cu petrecerile, mai ales cand are copii.

-Sa-ti spun drept, cat era Ionel mititel, mai mergea; acu, de cand s-a facut baiat mare, trebuie sa ma ocup eu de el; trebuie sa-i fac educatia. si nu stiti dv. barbatii cat timp ii ia unei femei educatia unui copil, mai ales cand mama nu vrea sa-l lase fara educatie!

-Pe cand doamna Popescu-mi expune parerile ei sanatoase in privinta educatiei copiilor, auzim dintr-o odaie de alaturi o voce ragusita de femeie batrana:

-Uite, conita, Ionel nu s-astampara!

-Ionel! striga madam Popescu; Ionel! vin' la mama!

Apoi, catra mine incet:

-Nu stii ce strengar se face... si destept... Dar vocea de dincolo adaoga:

-Conita ! uite Ionel! vrea sa-mi rastoarne masina !... Astampara-te, ca te arzi!

-Ionel! striga iar madam Popescu; Ionel ! vin' la mama!

-Sari, conita! varsa spirtul! s-aprinde!

-Ionel! striga iar mama, si se scoala repede sa mearga dupa el. Dar pe cand vrea sa iasa pe use, apare micul maior de rosiori cu sabia scoasa si-i opreste trecerea, luand o poza foarte martiala. Mama ia pe maiorul in brate si-l saruta...

-Nu ti-am spus sa nu te mai apropii de masina cand face cafea, ca daca te-aprinzi, moare mama? Vrei sa moara mama?

-Dar - intrerup eu - pentru cine ati poruncit cafea, madam. Popescu?

-Pentru dumneata.

-Da de ce va mai suparati?

-Da ce suparare!

Madam Popescu mai saruta o data dulce pe maiorasul, il scuipa, sa nu-l deoache, si-l lasa jos. El a pus sabia in teaca, saluta militaresteste si merge intr-un colt al salonului unde, pe doua mese, pe canapea, pe foteluri si pe jos, stau gramadite fel de fel de jucarii. Dintre toate, maiorul alege o trambita si o toba. Atarna toba de gat, suie pe un superb cal vanat rotat, pune trambita la gura si, leganandu-se calare, incepe sa bata toba cu o mana si sa sufle-n trambita. Madam Popescu imi spune ceva; eu n-aud nimica. ii raspund totusi ca nu cred sa mai tie mult gerul asa de aspru; ea n-aude nimica.

-Ionel! Ionel!! Ionel!!! Du-te dincolo, mama; spargi urechile dumnealui! Nu e frumos, cand sunt musafiri!

Iar eu, profitand de un moment cand trambita si toba tac, adaog:

-si pe urma, d-ta esti rosior, in cavalerie.

-Maior! striga mandrul militar.

-Tocmai! zic eu. La cavalerie nu e toba; si maiorul nu canta cu trambita; cu trambita canta numai gradele inferioare; maiorul comanda si merge-n fruntea soldatilor cu sabia scoasa.

Explicatia mea prinde bine. Maiorul descalica, scoate de dupa git toba, pe care o tranteste cat colo; asemenea si trambita. Apoi incepe sa comande:

-inainte! mars!

si cu sabia scoasa, incepe sa atace strasnic tot ce-ntalneste-n cale. in momentul acesta, jupaneasa cea ragusita intra cu tava aducand dulceata si cafele. Cum o vede, maiorul se opreste o clipa, ca si cum ar vrea sa se reculeaga fiind surprins de inamic. Clipa insa de reculegere trece ca o clipa, si maiorul, dand un racnet suprem de asalt, se repede asupra inamicului. Inamicul da un tipat de desperare.

-tine-l, conita, ca ma da jos cu tava!

Madam Popescu se repede sa taie drumul maiorului, care, in furia atacului, nu mai vede nimic inaintea lui. Jupaneasa este salvata; dar madam Popescu, deoarece a avut imprudenta sa iasa din neutralitate si sa intervie in razboi, primeste in obraz, dedesubtul ochiului drept, o puternica lovitura de spada.

-Vezi? vezi, daca faci nebunii? era sa-mi scoti ochiul... ti-ar fi placut sa ma omori? Saruta-ma, sa-mi treaca si sa te iert!

Maiorul sare de gatul mamei si o saruta... Mamei ii trece; iar eu, dupa ce am luat dulceata, ma pregatesc sa sorb din cafea...

-Nu va supara fumul de tutun? intreb eu pe madam Popescu.

-Vai de mine! la noi se fumeaza... Barbatu-meu fumeaza... si... dumnealui... mi se pare ca-i cam place.

Si zicand "dumnealui", mama mi-arata razand pe domnul maior.

-A! zic eu, si dumnealui?

-Da, da, dumnealui! sa-l vezi ce caraghios e cu tigara-n gura, sa te prapadesti de ras... ca un om mare...

-A! asta nu e bine, domnule maior, zic eu; tutunul este o otrava...

-Da tu de ce tragi? ma-ntreupe maiorul lucrând cu lingura in cheseaua de dulceata...

-Ajunge, Ionel! destula dulceata, mama! iar te-apuca stomacul...

Maiorul asculta, dupa ce mai ia inca vreo trei-patru lingurite; apoi iese cu cheseaua in vestibul.

Unde te duci? intreaba mama.

-Viu acu! raspunde Ionel

Dupa un moment, se-ntoarce cu cheseaua goala; o pune pe o masa, se apropie de mine, imi ia de pe meschioara tabacherea cu tigarete regale, scoate una, o pune in gura si ma saluta militareste, ca orice soldat care cere unui tivil sa-i imprumute foc. Eu nu stiu ce trebuie sa fac. Mama, razand, imi face cu ochiul si ma-ndeamna sa servesc pe domnul maior. intind tigareta mea, militarul o aprinde pe a lui si, fumand, ca orice militar, se plimba foarte grav de colo pana colo. Eu nu-l pot admira indestul, pe cand mama il scuipa, sa nu-l deoache, si imi zice:

-Scuipa-l, sa nu mi-l deochi!

Maiorul si-a fumat tigareta pana la carton. Apoi se repede la mingea pe care i-am adus-o eu si-ncepe s-o tranteasca. Mingea sare pana la policandrul din tavanul salonului, unde turbura grozav linistea ciucurilor de cristal.

-Ionel! astampara-te, mama! Ai sa spargi ceva... Vrei sa ma superi? vrei sa moara mama?

Dar maiorul s-a-ndarjit asupra ghiulelei saltatoare, care i-a scapat din mana: o tranteste cu mult necaz de parchet. Eu aduc spre gura ceasca, dar, vorba francezului, entre la coupe et les levres... 4 mingea imi zboara din mana ceasca, oparindu-ma cu cafeaua, care se varsa pe pantalonii mei de vizita, culoarea oului de rata.

-Ai vazut ce-ai facut?... Nu ti-am spus sa te-astamperi... Vezi? ai suparat pe domnul!... aldata n-o sa-ti mai aduca nici o jucarie! Apoi, intorcandu-se catre mine, cu multa bunatate:

-Nu e nimic! iese... Cafeaua nu pateaza! iese cu nitica apa calda!... Dar n-apuca sa termine, si deodata o vad schimbandu-se la fata ca de o adanca groaza. Apoi da un tipat si, ridicandu-se de pe scaun:

-Ionel! mama! ce ai?

Ma-ntorc si vaz pe maiorul, alb ca varul, cu ochii pierduti si cu dragalasa lui figura strambata. Mama se repede spre el, dar pana sa faca un pas, maiorul cade lat.

-Vai de mine! tipa mama. E rau copilului!... Ajutor! moare copilul!

Ridic pe maiorul, ii deschii repede mondirul la gat si la piept.

-Nu-i nimica! zic eu. Apa rece!

il stropesc bine, pe cand mama pierduta isi smulge parul.

-Vezi, domnule maior? il intreb eu dupa ce-si mai vine in fire; vezi? Nu ti-am spus eu ca tutunul nu e lucru bun? Aldata sa nu mai fumezi!

Am lasat pe madam Popescu linistita cu scumpul ei maior afara din orice stare alarmanta, si am iesit. Mi-am pus sosenii si paltonul si am plecat. Cand am ajuns acasa, am inteles de ce maiorul iesise un moment cu cheseaua in vestibul - ca sa-mi toarne dulceata in sosoni.

PREMIUL INTAI

de Ion Luca Caragiale

O reminescenta din tinerelele pedagogului

Era la scoala no. 1 de baieti "Decebal" din urbea G... Trei ani de-a randul, din clasa intaia primara si pana-n a treia, doi scolari eminenti si-au disputat cununa de merisor, smulgand admiratia profesorilor, revizorilor, inspectorilor si tutulor autoritatilor.

Acesti doi scolari sunt Artur Ionescu si Ionita Paunescu.

Cel dantai este fiul unic al lui d. Mandache Ionescu, mare proprietar, omul cel mai influent si mai cu greutate din tot judetul si stalpul oricarui guvern. Asta e bine; caci fara d. Mandache cu greu s-ar putea guverna in acel judet.

Cel d-al doilea este copilul natural al Paunii vaduvei, menajera, care traieste cu lucrul pe la case boieresti.

in clasa intaia au obtinut:

Artur Ionescu, media 9 si fractia 97 si trei sferturi;

Ionita Paunescu, media 9 si fractia 98 si un sfert.

Premiul intai cu cununa: Ionita.

in clasa a doua:

Artur Ionescu, media 9 si fractia 98 si jumătate; .

Ionita Paunescu, media 9 si fractia 99 si un sfert.

Premiul intai cu cununa: iar Ionita.

in clasa a treia:

Artur Ionescu, media 9 si fractia 99 si jumătate;

Ionita Paunescu, media 9 si fractia 99 si 3/4.

in sfarsit, acuma termina acesti doi eminenti scolari clasa a patra.

D. Mandache Ionescu a zis scurt lui Artur:

- Daca iei premiul intai cu cununa, te duc la expozitie; daca nu, mergem la tara.

si cand d. Mandache zice ceva scurt, apoi e lucru zis.

Toata urbea asteapta cu incordata nerabdare sa vina rezultatul examenului anual si impartirea premiilor.

Cetatenii de marca incep sa faca prinsori: reactionarii pariaza pentru Ionita, progresistii pentru Artur.

La cafeneaua centrala, sunt in prinsoare peste treizeci de dulceti si cam tot atatea cafele, placinte, branzoaice si mismasuri.

Numai d-ta, iubite cetitor, numai d-ta, care inca n-ai fost mama, nu vei putea intelege emotia si neastamparul din ce m ce crescande ale mamei lui Artur, gratioasa madam Aglae Ionescu.

Madam Ionescu sta, umbla, mananca, doarme, face orisice, fara sa poata parasi un moment gandul ca si-n anul acesta fractiunea lui Artur are sa fie covarsita de a lui Ionita; caci, se-ntelege, nu poate fi vorba decat de o mica diferenta de fractie a fractiei, amandoi concurentii fiind eminenti.

Chinuita de gandul ei, mama lui Artur, intalnind in strada pe d. Tiberiu Bumbes, institutorul, care o saluta pana la pamant, se hotaraste sa-si calce pe inima, opreste caleasca si striga:

- Pardon, domnule Bumbes! un cuvant...

- Cu tot respectul! zice foarte unsuros tanarul Tiberiu si se apropie cu capul gol de scara trasurii.

- As dori sa va vorbesc ceva... Puteti, daca nu va aduce prea mult deranj, sa poftiti chiar astazi pe la mine...

- Doamna mea... zice d. Tiberiu incantat.

- ...Pe la ceasurile unu si jumatate dupa amiaz'...

- Cu placere, doamna mea... cu mare placere... . .

- Atunci, la unu si jumatate negresit... Sa va astept?... Veniti?...

- Nesmintit, doamna mea!...

O salutare gratioasa!... Trasura porneste... D. Tiberiu se acopere si merge la barbier, sa-si potriveasca ciocul, mustatile si parul, pe care-l piaptana drept in sus.

De ce adica - se-ntreaba cetitorul - madam Ionescu trebuie sa-si calce pe inima, cand opreste trasura spre a vorbi d-lui Bumbes?

O! raspunz eu; este un lucru intim, pe care am uitat sa-l spun mai dinainte. Iata:

D. Tiberiu este tanar, si este un secret public in tot orasul ca acest tanar adora-n tacere pe gratioasa Aglaia, care nu poate sa sufere pe tanarul Tiberiu, fiindca acesta se uita foarte crucis.

De cate ori, in trecut, il vede aruncandu-i ocheade galese pe sub ochelarii lui albastri, fiindca poarta ochelari albastri, o apuca un fel de lesin la inima cu dureri de cap; incepe sa caste, si casca, si casca si trebuie sa mearga numaidecat acasa, sa puie sa-i descante de deochi.

La un bal de binefacere, iarna trecuta, d. Bumbes sta intr-un colt al salonului si privea pe gratioasa doamna Ionescu dantand. A privit-o mult; ea a inceput sa caste, a cascat mult, pana cand, in mijlocul unei figuri de cadril, a dat un tipat nabusit, i-a venit rau, a vrut sa caza, si au trebuit s-o scoata pe brate afara la aer si sa-i descante.

Daca-n trecut si de departe, ochii sasii ai d-lui Tiberiu exercita asa influenta asupra nervilor acestei dame, fireste ca pasul ce s-a hotarat ea sa-l faca, trebuie sa-l fi facut calcandu-si pe inima. Trebuie sa aiba mult curaj aceasta persoana ca sa se supuna de bunavoie maleficiului, asa de aproape, piept in piept.

E unu si douazeci si cinci de minute...

Iata ca suna cineva... Doamna Ionescu simte ca-ncepe sa-i zvacneasca in partea stanga a corsetului.

E omul cu ochelari albastri.

Jupaneasa-l introduce in salon.

Tanarul institutor poarta o redingota neagra foarte lunga-n poale;

in schimb, pantalonii tot negri sunt destul de scurti; jiletca alba deschisa; o funda mare rose-pale la gat, ale carei capataie falfaie la fiecare miscare pe manisca egretie ca portolanul; in picioare pantofi galbeni si ciorapi creme; in maini manusi gris-perle; o palariuta canotiera de paie de deosebite fete, cu panglica ecoseza asortata si umbrela cenusie de soare. Fiindca-i vant afara, palaria este garantata cu siretul petrecut printr-un nasture al redingotei.

in salon nu este nimini.

D. Bumbes isi scoate palaria pe care o tine-n mana stanga, pune umbrela langa un scaun, apoi trece drept la oglinda din fata, isi potriveste cravata si manisca egretie, care tot iese afara din jiletca, isi scoate bine mansetele si asteapta-n picioare.

O usa se deschide... E stapana casii, mai stralucitoare ca totdeauna, sorbind pe nari dintr-o batista inmuiata in triplu extract de vervena. Femeia se opreste palida-n usa, ca sub puterea unei fascinatiuni.

D. Bumbes inca se recomanda.

Dupa salutarile obligatorii in asa circumstanta, doamna face, cu o sfortare eroica, doi pasi, si pofteste pe tanarul sa ia loc, apoi sade si ea, stergandu-se cu batista udata.

Tanarul ia cu precautiune de la spate poalele redingotei, le aduce bine in fata si se aseaza.

- De mult nu am avut placerea a va vedea, domnule Bumbes...

- Ei! doamna nu m-a vazut; dar eu am vazut pe doamna de multe ori, cand umbla, ma rog, in promonada si prin bolti ...

- Eu, drept sa spun, nu v-am vazut de la balul de asta-iarna...

- Ie raspunse tanarul, privind gales sub ochelari si zambind foarte ciudat. Ie! cand tontolea doamna asa delicat si espanzibil... si i-au vint un actes... cu doi ofitiri, ma rog...

- stiti pentru ce v-am chemat, domnule Bumbes?

- Ba!

- ...Sa va rog de un lucru.

- De un lucru? sa-l stiu numai cum ca... carele-i acela, ma rog frumos la doamna.

si zicand acestea, se uita grozav de adanc pe sub ochelari. Doamna tace un moment, apoi casca si se sterge pe frunte.

- No! numai doamna sa spuna, ma rog, apoi eu sunt gata la comanda, ma rog. No! ce, porunceste doamna, ma rog? si iar se uita... Doamna casca grozav, apoi, mirosind batista si aplecand ochii-n jos:

- As dori ca Artur al meu sa ia si el o data premiul intai; destul l-a tot luat feciorul Paunii. Pana cand atata persecutie pentru copilul meu?

- No! ca-z asta, ma rog frumos la doamna, nu-i perzecutiune; asta, mai apoi se conzidareaza dupa coefitenturi, ma rog.

Doamna ridica ochii si, intalnind privirile de sub ochelarii albastri, inghite-n sec si iar si-i pleaca.

- Eu tocmai de asta am tinut sa va vorbesc, ca sa va rog... ca sa va rog sa fiti mai indulgenti cu Artur... Ce Dumnezeu, pentru un punct la suta!

- Ei! ei! un punct... Apoi aia trubeie ca sa fie conziderat, ma rog frumos la doamna.

- Ei!... daca ai vrea d-ta! Se aud trosnind falcile doamnei.

- No! ca-z aia altcum nu depanda de la vointa mea, ma rog; aia s-a hotarat in konziliul institutorilor.

- Cum, s-a hotarat deja?

- Ie! s-a hotarat, ma rog, de aseara, dupa calculatiunea coefitentelor.

- si... cat a avut feciorul Paunii?

- Apoi, ma rog frumos, putem sa spunem la doamna pretize.

D. Bumbes scoate o hartie din buzunar si citeste:

- Paunescu Ioanitiu, media 9 si fractiunea 99 si jumutate, ma rog.

- si... Artur?

- Apoi, ma rog frumos, putem sa spunem si aia la doamna pretize... Ionescu Artur, media 9 si fractiunea 99 si un sfert, ma rog. Doamna se scoala, si hotarata:

- si pentru atata diferenta, nici in anul asta, Artur sa nu ia premiul intai?... Atunci pentru ce ai venit aici?

D. Tiberiu, foarte afectat, ridicandu-se si potrivindu-si poalele:

- Apoi pentru ca m-au chemat doamna, ma rog. Ca-z eu daca nu mi-ar fi facut onoare doamna sa ma cheme, eu apoi n-as fi cutezat altcum sa ma prezentez la doamna, ma rog frumos.... Zic zeu lui Dumnezeu!

Doamna suna. Jupaneasa intra.

- Sa-l dati afara pe domnul.

- Sa am iertare, ma rog...

- Afara!

Doamna iese pe unde a venit, foarte nervoasa.

- No! ca-z nu trebuie sa fie grobiana doamna! ma duc, ma rog... Cu tot respectul si conzideratiunea... am onoare.

Jupaneasa il impinge. D. Tiberiu pleaca injurand ungureste.

De prisos a mai spune ca, seara, la d. prefect al judetului, unde era de fata si d. Mandache Ionescu, s-a petrecut o scena foarte penibila, cand d. prefect, in vreme ce d. Mandache citea o gazeta, i-a zis d-lui Bumbes cu toata asprimea:

- si, in sfarsit, alege! vrei sa ramai aci la noi, ori vrei sa pleci maine? Ai inteles?

La acestea, d. Bumbes a avut curajul sa raspunza:

- Ie... Ca-z asta nu-i greu lucru de ales!... Sa am iertare, nu trebuie sa se supere d. prefect si sa fie grob, ma rog frumos... Facem apoi la fractiune o mica rectificatiune...

si, scotand catalogul:

- ...Paunescu Ioanitiu, media 9 si fractiunea 99 si jumutate; apoi, Artur Ionescu, ma rog frumos, media 9 si fractiunea 99 si trei firtale... No! vezi numa!